

Datum
2019-12-02
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
HVO-2019-4652

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande över Uppdrag från kommunfullmäktige att utreda sociala obligationer STK-2019-949

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till förslagen i remissen. Nämnden ställer sig positiv till en ökad medvetenhet om koppling mellan fysiska investeringar och sociala effekter, vilket sociala obligationer skulle kunna bidra med. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden instämmer med förslaget i remissen om att ett ökat samarbete mellan nämnderna i frågan kan bidra till en mer hållbar verksamhet.

Tänkbara kategorier för evidensbaserade investeringar som ger social nytta är ljus- och färgsättning, stötdämpande golv, utemiljöer samt korrigerande av nivåkillnader i närhet av bostäder. Det finns behov av mer djupgående utredningar om vilka investeringar som kan vara aktuella efter att ramverket för sociala obligationer har arbetats fram.

Yttrande

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ombads att besvara tre specifika frågor gällande sociala obligationer. Nämnden ombads även kommentera avsnitten om *organisatoriska förutsättningar*, *tänkbara kategorier för en social obligation* samt *varför en social obligation*.

1. Kan en social obligation bidra med ett ökat fokus på social nytta vid nämndens investeringar?

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens bedömning är att en social obligation skulle kunna bidra med ett ökat fokus på den sociala aspekten vid beslut om investeringar. Nämnden har behov av att ta fram en mer tydlig process för att lyfta fram sociala aspekter vid investeringar.

2. Hur inkluderas sociala överväganden i beslutprocessen vid nämndens investeringar?

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden är en socialnämnd och det går därför att argumentera för att sociala överväganden inkluderas i alla nämndens investeringar. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden inkluderar sociala överväganden i beslutprocessen vid investeringsbeslut

genom funktionsprogram. Nämnden tar fram och uppdaterar ett funktionsprogram som syftar till att vara en ram för minimikrav på funktioner och lokaler för nämndens målgrupp. Funktionsprogrammet tar hänsyn till sociala aspekter genom att den inkluderas som ett krav vid byggande av målgruppsanpassade lokaler. Ett krav kan exempelvis vara att lokalerna ska ha tillgång till en adekvat utemiljö.

3. Följer nämnden upp sociala effekter av sina investeringar?

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden genomför kontinuerligt uppföljning av insatser på individnivå för nämndens målgrupp. Genom uppföljningen av insatserna får nämnden även en bild av den sociala nyttan med nämndens investeringar. En sådan insats skulle kunna vara dagverksamhet med syfte att fungera som avlösning för en närstående, där nämnden investerat i att skaffa en lokal för dagverksamhet. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ser ett behov av att stärka uppföljningen av investeringarnas sociala effekter. Nämnden anser att sociala obligationer skulle kunna vara en del i en stärkt uppföljning.

Tänkbara kategorier

Kategorier för investeringar inkluderar både renoveringar, nybyggnationer och välfärdsteknik. Det finns behov av mer djupgående utredningar om vilka investeringar som kan vara aktuella efter att ramverket för sociala obligationer har arbetats fram.

Vid kognitiv svikt och demenssjukdom är ljus och färgsättning extra viktigt då de kan fungera stödjande om den används på rätt sätt. Ett exempel är att markera våningsplan med olika färger så att brukaren kan känna igen sig och hitta, vilket kan skapa en större självständighet och minskad oro. Förslagsvis skulle den sociala nyttan kunna följas upp genom kvalitetsindikatorer i Socialstyrelsens öppna jämförelser om förskrivning av tre eller fler psykofarmaka i särskilt boende eller genom strukturerade intervjuer med brukare.

Stötdämpande golv kan ha en positiv effekt vad gäller risken för allvarliga fallskador hos äldre, eftersom individen som faller får ett dämpande material mellan kroppen och golvet. Golvet har också visat sig ha en positiv effekt på ljudmiljön, eftersom det kan fungera ljudabsorberande. Tidigare studier har kunnat visa att genom att använda ljudabsorberande takplattor på sjukhus tillfrisknade patienter fortare och kunde skrivas ut, samtidigt som det dämpade stress hos personalen vilket ledde till färre sjukskrivningar. Förslagsvis skulle den sociala nyttan kunna följas upp genom andel fallskador eller andel sjukskrivningar hos personal.

Tillgång till utevistelse för brukare inom äldreomsorgen kan ha flera positiva hälsoeffekter och spela en roll i det förebyggande arbetet, till exempel för att förebygga fallskador och depression. En lämplig investering skulle kunna vara att planera för en utemiljö vid byggandet av särskilda boenden, att bygga en utemiljö vid befintliga boenden och att bygga om utemiljön så att den uppfattas som tillgänglig. Förslagsvis skulle den sociala nyttan kunna följas upp genom Socialstyrelsens brukarundersökning i frågan om upplevd tillgång till utevistelse i särskilt boende eller antal fallskador.

Utformning av badrum och kök, trösklar eller nivåskillnader i och utanför bostaden bör ta höjd för en nedsatt funktionsförmåga hos enskilda, för att personer ska kunna åldras och

inte begränsas i och runt om sin bostad. Forskning visar att den fysiska miljöns utformning kan ha en negativ påverkan på användandet av exempelvis hjälpmedel vilket kan begränsa enskildas möjligheter till dagliga aktiviteter. Detta kan i sin tur leda till fler allvarliga fallskador eftersom hjälpmedel inte används ändamålsenligt. Förslagsvis skulle den sociala nyttan kunna följas upp genom antal fall och antal allvarliga fallskador eller via Socialstyrelsens brukarundersökning i frågan om upplevd trygghet att bo hemma med stöd av hemtjänsten.

Organisatoriska förutsättningar

Arbetet med sociala obligationer förutsätter ett ökat samarbete mellan förvaltningar. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden är positiv till ett ökat samarbete och anser att ett samarbete gällande sociala obligationer även kan bidra till ett stärkt samarbete i andra frågor, exempelvis gällande stadsplanering. Det skulle exempelvis kunna vara gemensamma lösningar som har en samlad ekonomisk fördel.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden vill minimera en ökad administration till följd av arbetet med och uppföljning av sociala obligationer. Med fördel bör uppföljning av arbetet med sociala obligationer ske inom redan befintlig uppföljning av nämndens arbete.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till att få stöd i arbetet med sociala obligationer både genom arbetet med sociala investeringsfonder och *Kommuninvest*. Nämnden ser även fördelar med att få stöd gällande sociala investeringar från aktiva forskningscentrum. För hälsa-, vård- och omsorgsnämndens del är aktuella forskningscentrum Centre for Ageing and Supportive Environments (CASE) vid Lunds universitet och Centrum för vårdens arkitektur (CVA) vid Chalmers universitet.

Varför social obligation?

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till att öka medvetenheten om kopplingar mellan fysiska investeringar och sociala effekter. Nämndens ställer sig även positiv till att införandet av sociala obligationer kan bidra till att Malmö stad följer Malmökommissionens rekommendationer.

Ordförande

.....
Anders Rubin
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Gisela Gréen
.....